

Katalog dobrych praktyk digitalizacyjnych dla obiektów bibliotecznych

Data wydania 1 czerwca 2018 roku.

Szczegółowe zalecenia dotyczące procedur przy digitalizacji obiektów bibliotecznych zawarte są w publikacji: „*Digitalizacja piśmiennictwa*” opr. i red. D. Paradowski, Warszawa, Biblioteka Narodowa, 2010 [<http://www.bn.org.pl/download/document/1342175805.pdf>].

Kontakt e-mail: centrum.kompetencji@bn.org.pl

1	<p>Procedury:</p> <p>1. selekcji – wybór materiału, który zostanie poddany digitalizacji; selekcji dokonuje się zawsze z uwzględnieniem stanu materiałów oraz określeniem potrzeb docelowej grupy odbiorców;</p> <p>2. przygotowania – zabiegi konserwatorskie poprzedzające przetworzenie cyfrowe;</p> <p>3. konwersji cyfrowej pierwotnej – cyfrowe odwzorowanie analogowego oryginału z zachowaniem maksymalnej zgodności.</p>	<p>Zalecane procedury obejmują następujące działania:</p> <p>1. Prace przygotowawcze</p> <ul style="list-style-type: none">a. Planowanie wyboru obiektówb. Wybór modelu danychc. Organizacja kadry zespołud. Przygotowanie pomieszczeńe. Wybór/zakup sprzętu do digitalizacjif. Wybór metody skanowania danych <p>2. Prowadzenie digitalizacji</p> <ul style="list-style-type: none">a. Planowanie obiektów i określanie priorytetówb. Pobieranie obiektów do digitalizacjic. Transportd. Weryfikacja i ustalenie parametrów skanowaniae. Skanowanie i kontrola skanówf. Przetwarzanie i gromadzenie obiektów cyfrowychg. Wybór metody przetwarzania danychh. Wybór metody zapisu i przechowywaniag. Udostępnianie reprodukcji cyfrowych lokalnie lub poprzez Internet
2	Standardy opisu	<p>Obiekty cyfrowe powstające w wyniku digitalizacji powinny być opisywane co najmniej danymi przejmowanymi z ich analogowych pierwowzorów, uzupełnianymi o metadane właściwe dla obiektów cyfrowych (metadane strukturalne i administracyjne).</p> <p>Zalecane jest stosowanie formatów MARC 21 (por. http://www.bn.org.pl/dla-bibliotekarzy/normy,-formaty,-standardy/marc/format-marc-21) lub Dublin Core (por. http://www.bn.org.pl/dla-bibliotekarzy/normy,-formaty,-standardy/metadane/dublin-core).</p>

3	<p>Standardy techniczne (zalecenia minimum). Dodatkowe informacje oraz zalecenia opisane są w dokumencie „<i>Standardy techniczne digitalizacji</i>” dostępnym na stronie: [www.bn.org.pl/download/document/1342175830.pdf].</p>	<p>Wymagane są co najmniej następujące parametry techniczne plików cyfrowych, będących wynikiem digitalizacji obiektów bibliotecznych.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zalecenia minimalne dla tekstów drukowanych – książki, gazety, czasopisma bez ilustracji, rysunki, mapy monochromatyczne, nuty, dokumenty urzędowe (normy, monitory, rozporządzenia itp.), maszynopisy, prace licencjackie, magisterskie, doktorskie: <ol style="list-style-type: none"> a. Format: TIFF 6.0 (dopuszcza się kompresję bezstratną, np. LZW) b. Rozdzielczość: 300 ppi c. Bity na piksel: 1 d. Przestrzeń barw: nie dotyczy 2. Zalecenia minimalne dla tekstów drukowanych z ilustracjami oraz rysunków, grafik i fotografii monochromatycznych: <ol style="list-style-type: none"> a. Format: TIFF 6.0 (dopuszcza się kompresję bezstratną, np. LZW) b. Rozdzielczość: 300 ppi, lecz nie mniej niż 3000 pikseli na dłuższym wymiarze c. Bity na piksel: 8-bitowa skala szarości d. Przestrzeń barw: Gray Gamma 2.2 3. Zalecenia minimalne dla odbitek fotograficznych barwnych, map, rysunków i grafik kolorowych, miedziorytów, drzeworytów, rękopisów, inkunabułów i starych druków: <ol style="list-style-type: none"> a. Format: TIFF 6.0 (dopuszcza się kompresję bezstratną, np. LZW) b. Rozdzielczość: 300 ppi, lecz nie mniej niż 3000 pikseli na dłuższym wymiarze c. Bity na piksel: 8 bitów na kolor, 24 bity RGB d. Przestrzeń barw: Adobe RGB 1998 4. Zalecenia minimalne dla mikrofilmów: <ol style="list-style-type: none"> a. Format: TIFF 6.0 (dopuszcza się kompresję bezstratną, np. LZW) b. Rozdzielczość: jak dla mikrofilmowanego oryginału w granicach przenoszenia jego cech przez mikrofilm c. Bity na piksel: 8-bitowa skala szarości lub 8 bitów na kolor, 24 bity RGB d. Przestrzeń barw: nie dotyczy
---	--	---

4	<p>Udostępnianie, w tym:</p> <p>1. konwersja cyfrowa wtórna – przygotowanie materiałów do udostępniania, cyfrowe przetworzenie materiałów wytworzonych w czasie konwersji cyfrowej pierwotnej (zmiana rozmiaru, naniesienie znaków wodnych, korekcja etc.);</p> <p>2. udostępnienie materiałów użytkownikom przy zapewnieniu ich możliwie największej dostępności, najlepiej w internecie.</p>	<p>1. Przy udostępnianiu reprodukcji cyfrowych zaleca się utworzenie kopii pochodnych z oryginału cyfrowego:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. plik JPG dużej jakości z oryginału (o znacznej kompresji względem pliku TIFF), b. plik JPG o zmniejszonej rozdzielczości (w celu publikacji na stronie WWW zalecana jest rozdzielczość ekranowa), c. dla plików tekstowych wykonanie operacji OCR i udostępnienie tekstu w otwartym formacie, d. plik PDF/A do pobrania dla dokumentów wielostronicowych. <p>2. Przy udostępnianiu reprodukcji cyfrowych obiektów bibliotecznych wymagane jest stosowanie co najmniej następujących minimalnych zestawów danych opisowych – <i>patrz tabela poniżej</i>.</p>
5	<p>Zabezpieczenie danych – zapis danych powstałych w wyniku konwersji cyfrowej na nośnikach pamięci masowej</p>	<p>Wymagany jest zapis głównej kopii w formacie archiwalnym (TIFF) na odpowiednim medium przeznaczonym do plików archiwalnych. Format pliku powinien być bezstratny, obraz zapisany w dużej rozdzielczości, którą otrzymano z urządzenia skanującego (według wskazań zawartych w pkt. 3). Plik można uzupełnić metadanymi, zapisanymi w pliku (np. w formacie Exif).</p> <p>Kopie w formacie archiwalnym powinny zostać przekazane do bezpiecznego repozytorium cyfrowego prowadzonego przez Bibliotekę Narodową (Repozytorium Cyfrowe BN) zgodnie z zaleceniami dostępnymi na stronie: [http://www.bn.org.pl/uslugi/centrum-kompetencji/warunki-przekazywania-obiektow-cyfrowych-do-bn]</p>

Minimalny zestaw danych opisowych:

Opis	MARC21	książki	rękopisy	mapy/ atlasy	grafika / rysunki	fotografie / poczt.	nuty	czaso- pisma	druki ulotne	artykuły
Autor/Współautor	100, 700 (110, 710, 111, 711)	x	x	x	x	x	x		x	x
Redaktor/instytucja sprawcza	700, 710							x		
Tytuł	245	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Wydanie	250a	x		x	x	x	x	x	x	
Częstotliwość	310a							x		
Data powstania dokumentu	008:11-14	x	x	x	x	x	x	x	x	
Data (przedział)	045, 046	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Adres wydawniczy	260	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Opis fizyczny	300abce	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Kraj	008 znak 15-17, pole 044	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Język	pole 041adh lub pole 008 znak 35-37	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Numer wydawniczy (ISBN/ISSN/ISMN)	(020/022/024)	x		x			x	x	x	x
Sygnatura	960a	x	x	x	x	x	x	x	x	
Prawa (domena publiczna, licencja itp.)		x	x	x	x	x	x	x	x	x
Źródło		x	x	x	x	x	x	x	x	x
Opis/uwagi	pola z obszaru 500	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Hasła przedmiotowe	610, 655	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Forma	380	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Gatunek/rodzaj	655	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Grupa odbiorców	385	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Przynależność kulturowa	386	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Zapis muzyczny	254						x			
Kartograficzne dane matematyczne	255			x						
Zawiera się w:	773									x
Iteracja (oznaczenie numeru czasopisma)								x		

BIBLIOTEKA
NARODOWA

centrum.kompetencji@bn.org.pl

Centrum kompetencji w zakresie digitalizacji materiałów bibliotecznych